

**M A S A R Y K O V A
U N I V E R Z I T A**

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Standard pro realizaci závěrečných prací ve studijních programech

Zeměpis se zaměřením na vzdělávání (Bc.)

Učitelství pro mateřské školy (Bc.)

Učitelství zeměpisu (N-Mgr.)

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (Mgr.)

Zeměpis pro základní školy (CŽV)

Katedra geografie

Brno 2024

Obsah

1	Úvod	4
2	Výběr tématu	5
3	Zpracování závěrečné práce	6
3.1	Předměty vztahující se k psaní závěrečné práce.....	6
3.2	Odevzdání práce.....	8
3.3	Posudek.....	9
4	Formální náležitosti práce	10
4.1	Obecná kompozice práce.....	10
4.2	Jazyk práce.....	11
4.3	Bibliografické citace.....	12
4.4	Prohlášení autora.....	12
4.5	Etická komise.....	13

1 Úvod

Bakalářská, diplomová či závěrečná práce celoživotního studia (dále jen závěrečná práce) završuje příslušnou etapu vysokoškolského studia. Smyslem závěrečné práce je ověřit schopnost studujícího samostatně pracovat a uplatňovat poznatky získané v průběhu studia na vysoké škole. Je to systematická činnost, posloupnost řady dílčích úkonů, vedoucích od projektu práce, konzultací s vedoucí/m práce až po formulování vlastních nových poznatků a jejich zdokumentování.

Podkladem pro zpracování tohoto Standardu byly následující dokumenty:

- **Studijní a zkušební řád Masarykovy univerzity**
- **[Pokyn děkana 1/2015 - K realizaci závěrečných prací](#)**
- **Online modul - závěrečná práce**
(https://is.muni.cz/auth/el/ped/jaro2023/ZE_BPp/), pozn.
link se mění v každém semestru

2 Výběr tématu

Rámcová témata závěrečných prací zadávají vyučující katedry geografie PdF MU v IS MU v aplikaci Rozpisy témat. Postup výběru práce je uveden [v nápovědě v IS MU](#). Studující může rovněž s předstihem navrhnout vlastní téma podle svého odborného zájmu, avšak v souladu se svým studijním plánem. Pokud s navrženým tématem vedoucí práce souhlasí, vypisuje téma přímo pro navrhovatele. Pokud je téma zvoleno z pedagogicko-psychologického modulu, je nutný souhlas garanta programu, v němž je studující zapsán. Garanti mají právo odborně neodpovídající témata po dohodě s vedoucí/m práce změnit nebo zrušit.

Konzultaci s plánovaným vedoucí/m studující realizuje začátkem semestru, ve kterém má zapsaný předmět ZE_BPp Bakalářská práce – Projekt / ZE_DPP Diplomová práce – Projekt.

Závěrečnou práci vede člen katedry s příslušnou odborností související s tématem práce:

- Fyzická geografie, nauka o krajině
- Kartografie, GIS, DPZ
- Socioekonomická geografie
- Regionální geografie světa
- Didaktika geografie
- Témata pro učitelství I. stupně a mateřské školy

Akademický pracovník nesmí současně vést více než 10 bakalářských a diplomových prací. Bakalářské práce mohou vést i studenti doktorského studia, ale v menším počtu než akademičtí pracovníci.

Řada témat závěrečných prací je svým charakterem průřezová a týká se více geografických subdisciplín. V tomto případě je možné konzultovat závěrečnou práci s více osobami, a to i mimo katedru (konzultanti). Konzultanti mohou být vedoucí/m práce nastaveni v rozpisu témat v IS MU.

3 Zpracování závěrečné práce

3.1 Předměty vztahující se k psaní závěrečné práce

K tvorbě bakalářské práce se vztahují následující předměty:

- **Ze_BPp** Bakalářská práce – Projekt;
- **Ze_BP** Bakalářská práce;
- **Ze_BPd** Bakalářské práce – Dokončení.

K diplomové práci se vztahují tyto předměty:

- **Ze_DPp** Diplomová práce – Projekt;
- **Ze_DP** Diplomová práce;
- **Ze_DPd** Diplomová práce – Dokončení.

K závěrečné práci celoživotního studia se vztahují tyto předměty:

- **ZeC111** Závěrečná práce I;
- **ZeC114** Závěrečná práce II.

Závěrečná práce celoživotního vzdělávání (CŽV) se zpracovává pouze během dvou semestrů, avšak se řídí stejnými pravidly jako závěrečné práce bakalářského studia. Rozsah práce však může být po konzultaci s vedoucí/m práce adekvátně snížen, práce může mít ryze aplikační charakter.

3.1.1 Předměty Ze_BPp Bakalářská práce – Projekt a Ze_DPp Diplomová práce – Projekt

V rámci těchto předmětů studující vypracuje podrobný **projekt práce**. **Formulář projektu bakalářské a diplomové práce je součástí pokynu děkana 1/2015**. Projekt slouží jako základní osnova práce, která vymezuje klíčové náležitosti práce. Studující si s předstihem **vybírá vedoucí/ho práce**, se kterým projekt i další náležitosti závěrečné práce konzultuje. Studující, nebo vedoucí práce založí téma v IS MU a studující se k němu přihlásí. Studující absolvují začátkem semestru úvodní seminář ke zpracování závěrečné práce. V průběhu semestru probíhá prezentace projektu BP/DP před všemi členy katedry geografie v rámci tzv. „**bakalářského/diplomového dne**“. V tento den

studující ve stručnosti představí **cíle, metody a předpokládané výsledky závěrečné práce**. Termíny bakalářského/diplomového dne jsou stanoveny v rozvrhu. Projekt a jeho prezentace jsou podmínkou k zapsání zápočtu. Podmínkou k udělení zápočtu je rovněž pravidelná konzultace s vedoucí/m práce

3.1.2 Předměty Ze_BP Bakalářská práce a Ze_DP Diplomová práce

V rámci předmětů **Ze_BP Bakalářská práce a Ze_DP Diplomová práce** studující rozpracovává teoretická východiska práce, získává a zpracovává dílčí data. V průběhu semestru probíhá další kolo prezentací v rámci bakalářského/diplomového dne, kde studující prezentuje své **dílčí výsledky** (např. podrobnou metodiku práce, návrh dotazníku, návrh map, zpracovaná dílčí data apod.). Termín bakalářského/diplomového dne je uveden v rozvrhu. Rozpracovaná teoretická východiska a jejich prezentace slouží jako podklad pro zapsání zápočtu. Podmínkou k udělení zápočtu je opět pravidelná konzultace s vedoucí/m práce.

3.1.3 Předměty Ze_BPd Bakalářská práce – Dokončení a Ze_DPd Diplomová práce – Dokončení

Předměty **Ze_BPd Bakalářské práce – Dokončení a Ze_DPd Diplomová práce – Dokončení** slouží k dopracování a zkompletování práce. I v závěrečném semestru probíhají prezentace v rámci bakalářského/diplomového dne. Zde studující prezentuje již téměř kompletní práci. Studující je povinen zkontrolovat soulad konečné verze bakalářské/diplomové práce s informacemi v IS MU. Teprve po schválení finálního znění bakalářské/diplomové práce vedoucí/m práce, může studující vložit kompletní práci do IS MU, nejlépe ve formátu pdf. I tu je podmínkou k udělení zápočtu je pravidelná konzultace s vedoucí/m práce.

Závěrečná práce celoživotního vzdělávání (CŽV) má pouze dvě prezentace – projektu a před odevzdáním. Mezi prezentacemi probíhají individuální konzultace.

3.2 Odevzdání práce

Ukončení studia se řídí:

- **Studijním a zkušebním řádem Masarykovy univerzity:**
http://www.muni.cz/general/legal_standards/study_exam
- **Pokynem děkana č. 3/2014** – Řádné ukončení studia v bakalářských, magisterských a navazujících magisterských studijních programech (ve znění účinném od 20. 11. 2014), který je možné najít na webu Pdf zde:
http://is.muni.cz/do/ped/VPAN/pokdek/pokyn_dekana

Dle studijního a zkušebního řádku MU, hlavy IV, článku 22, odst. (4) se **odevzdáním bakalářské práce, nebo diplomové práce, rozumí její uložení stanoveným způsobem do IS MU**. Závěrečná práce se dle studijního a zkušebního řádu MU, článku 22a a článku 22b, odst. (4) odevzdává nejpozději současně s přihláškou ke státní závěrečné zkoušce. Jestliže studující před termínem první součásti státní zkoušky, k níž se přihlásil, nemá splněny požadavky přístupu k této zkoušce, jeho přihláška se anuluje.

Práce se dle pokynu děkana 1/2015 odevzdává pouze v elektronické formě do archivu závěrečné práce v IS MU. Vedoucí práce si však může vyžádat výtisky v papírové verzi (např. jeden výtisk v pevných deskách a jeden v kroužkové vazbě, a to proto, aby bylo možné do práce v průběhu obhajoby nahlédnout).

Minimální **rozsah závěrečných prací**, jež jsou založeny na odborném textu (bez příloh), je uveden v pokynu děkana 1/2015 v příloze 3.

Počet znaků závěrečné práce je orientační. Pokud není práce založena pouze na sestavení odborného textu, ale je zpracován např. soubor map nebo zpracováno velké množství dat, což nelze vyjádřit počtem znaků, může být rozsah textu po konzultaci s vedoucí/m práce upraven. Doporučuje se také stanovený limit výrazněji nepřekračovat.

3.3 Posudek

Dle článku 25, odst. (4) má studující právo být seznámen s posudky nejméně **pět pracovních dnů před obhajobou**.

Doporučený formulář posudku je uveden v pokynu děkana 1/2015, ovšem vedoucí i oponent práce může využít i jiný formulář posudku.

U každé práce je hodnoceno především:

- splnění požadavků vyplývajících ze zadání práce – zda jsou správně nastaveny a splněny cíle práce;
- odborná úroveň – zda práce obsahuje kvalitní rešerši literatury, jsou zvoleny adekvátní metody výzkumu, zda práce přináší nové, originální výsledky podložené vlastním výzkumem;
- formální a jazyková úprava, kvalita a estetika provedení. Dále může být hodnocena kvalita zpracování grafických výstupů, zejména map, tabulek, grafů.

Součástí výsledného hodnocení je i obhajoba práce. Průběh státní závěrečné zkoušky včetně obhajoby je popsán na webu katedry:

<http://katedry.ped.muni.cz/geografie/studium/zaverecne-zkousky>

4 Formální náležitosti práce

4.1 Obecná kompozice práce

Na Katedře geografie je možné psát následující typy prací: rešeršní práce, empirické práce a didakticky zaměřené práce. Práce by měly po formální stránce obsahovat uvedené náležitosti dle Šablony závěrečné práce – viz https://is.muni.cz/auth/do/ped/stud/stud/sablona_zaverecne_prace/. Je však třeba brát v potaz, že každé téma má svoje specifika, a proto je tedy vždy nutné posloupnost kapitol důkladně promyslet. **Strukturu práce studující konzultuje s vedoucí/m práce, požadavky na zpracování se mohou u jednotlivých vedoucích lišit.**

Doporučená struktura vlastní práce:

- Úvod (*motivace k psaní práce + stanovení hypotézy ve vztahu k předpokládanému výsledku práce*)
- Rešerše literatury (*teoretická východiska, hodnocení dosavadního stavu poznání a kritické zhodnocení pramenů a podkladů; pokud je v práci vícero důležitých pojmů, je možné zařadit kapitolu s vymezením pojmů*)
- Cíl práce (*obvykle se stanovuje jeden hlavní cíl a několik dílčích cílů*)
- Metody zpracování
- Vlastní text práce (*vlastní výsledky – tato část práce musí obsahovat nové poznatky; např. vlastní data, zpracování dat, zpracování map, vlastní výzkum území, výzkum ve škole, ...*)
- Diskuse (*volitelná dle požadavků vedoucí/ho práce*)
- Závěr
- Literatura (*může být členěno na knihy a časopisy, mapy a atlasy, elektronické zdroje*)

4.2 Jazyk práce

Závěrečná práce se píše odborným literárním jazykem. Autor práce odpovídá za odbornou i jazykovou úroveň práce, jazykovou úpravu i její technické provedení. Pro kontrolu pravopisu je možné mimo jiné využít možnosti textových editorů. Závěrečná práce může být po domluvě s vedoucí/m psaná i v angličtině, a ohodnocena, v případě vyšší kvality i stipendiem.

Odstavce nemají být ani příliš dlouhé, ani příliš krátké, zpravidla 5 až 15 řádků. Mají vždy obsahovat ucelenou myšlenku. Věty se píší, pokud možno krátké a gramaticky správné. Na plynutí textu závěrečné práce se pozná, byla-li práce zpracovávána průběžně, nárazově či nakvap.

V závěrečných pracích se obvykle vyskytuje množství **typografických chyb**. Mezi nejčastější patří následující:

- psaní pomlček: např. roky 2007–2013 se píšou s dlouhou pomlčkou bez mezer mezi čísly a pomlčkou (pomlčka je zde uvedena ve významu „až“);
- psaní spojovníku: slouží ke spojování slov, např. česko-německé;
- na konci řádku by neměly být jednopísmenné předložky a spojky, tomu lze zabránit tzv. „tvrdou mezerou“, která se píše stisknutím kláves shift + ctrl + mezerník zároveň;
- při psaní čísel s jednotkami se píše mezi číslem a jednotkou mezera, např. 5 kg, 8 °C apod.; pokud se značka stupně (°) používá samotná, píše se bez mezery přímo za číslo;
- procenta se píší s mezerou mezi číslovkou a značkou pro % v případě, že chceme říct např. osm procent (píšeme 8 %), pokud chceme říct osmiprocentní, píšeme 8% (tedy bez mezery);
- slovo „viz“ se vždy píše bez tečky, nejedná se o zkratku, znamená „podívej se“;
- pokud se uvádí několik odrážek za sebou (jako např. zde), na konci textu se dávají čárky nebo středníky a za poslední odrážkou tečka;
- za tečkou, čárkou, středníkem je vždy mezera, a to i v případě psaní data, např. 7. 12. 2014;
- za závorkou se mezera neuvádí, viz o dva řádky výše.

Typografických pravidel je celá řada, viz např.
<http://typografie.wz.cz/chyby.html>.

4.3 Bibliografické citace

Jasně oddělení vlastních myšlenek od převzatých je záležitostí vědecké etiky, dodržení autorských práv a odborné úrovně autora. Bibliografická citace je souhrn údajů o citovaném dokumentu umožňující jeho jednoznačnou identifikaci. Odkazem na citace se rozumí odvolání v textu na citaci, uvedenou na jiném místě. Existují v zásadě tři možnosti umístění vlastní bibliografické citace: na konci téže strany pod čarou, v dílčím seznamu na konci kapitoly nebo v samostatném seznamu použité literatury na konci práce. V bibliografické citaci zaznamenané údaje musí odkazovat na ten exemplář dokumentu, který byl viděn nebo užíván při citování. Studující musí v práci použít přiměřené množství zdrojů, přičemž musí využít i zahraniční literaturu. Pozor na plagiátorství – o plagiát se jedná tehdy, je-li změněno jen pár slov nebo pořadí vět (nebo dokonce není změněno vůbec nic), není uveden zdroj informace a text plagiátor vydává za vlastní.

Pokyn děkana 1/2015 v příloze 2 představuje dvě nejběžnější citační normy. Jsou nimi norma **Americké psychologické asociace (APA)** a **ČSN ISO 690** i se zásadami citování dle jednotlivých norem, na katedře geografie lze používat obě. Studující mohou využít různé citační manažery (např. citace.pro), ale výrazně doporučujeme kontrolovat správnost jednotlivých citací.

Důležité je v celé práci citovat podle jedné zvolené normy.

4.4 Prohlášení autora

Pokyn děkana 1/2015 uvádí, že závěrečná práce musí v úvodu obsahovat prohlášení autora v článku 2, bodě 5.

4.5 Etická komise

Ve výjimečných případech je doporučeno pro vypracování práce schválení Etickou komisí pro výzkum. O etické komisi pro výzkum na MU se můžete dozvědět více [zde](#).